

BOUWER EERSTE OPENBARE BIBLIOTHEEK EN GOOISCHE HBS

C.J. Kruisweg, architect en locoburgemeester

Een belangrijke architect voor Bussum was Cornelis Jacobus Kruisweg, in 1868 geboren in Harlingen. Hij kwam al vroeg in Bussum zijn terecht. In 1893 tekende hij voor de nieuwe renbaan op Cruysbergen, vlak achter het Waldencomplex van Frederik van Eeden. Hij was toen nog maar 25 jaar oud.

Kruisweg associeerde zich in 1894 met de Hengelose architect Jacob van der Goot. Gezamenlijk waren zij de vaste architecten van de Twentse textielbaronnen Stork en De Monchy. Maar ook in Bussum hebben zij samen veel gebouwd. Wat ieders bijdrage daarin was, is niet altijd duidelijk. Enkele jaren later, in 1897, was hij de architect van de eerste cultuurtempel Concordia aan de Graaf Wichmanlaan. In dat zelfde jaar trouwde hij in Hengelo met Johanna Fenna Bonke (1875-1839). In Bussum gingen ze wonen aan de Eikenlaan 3 en later Nieuw-Hilversumseweg 10.

Wethouder en locoburgemeester
Kruiswijk speelde een grote rol in het openbare leven van Bussum. Zo was hij van september 1923 tot september 1939 lid van de gemeenteraad, en van september 1933 tot september 1939 daarnaast ook wethouder en locoburgemeester. Tevens was hij lid van de schoonheidscommissies (wat we nu de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed noemen) in verschillende Gooise gemeentes, bestuurslid van de Maatschappij ter bevordering der Bouwkunst te Amsterdam, lid van diverse examencommissies op het gebied van de bouwkunde en bestuurslid van de Gezondheidscommissie te Bussum. En dat is nog niet alles. Kruisweg stond in 1914 als bestuurslid, maar ook als architect, aan de wieg van de Openbare Leeszaal en Bibliotheek aan de Generaal de la Reijlaan en in 1916 aan die van de Gooische HBS aan de Constantijn Huijgenslaan.

■ Kruisweg in zijn atelier.

Ambtsketen

Een aardig detail is dat Kruisweg, samen met edelsmid L. Bosch uit Schoonhoven, ook de ambtsketen van de burgemeester van Bussum heeft ontworpen. De keten was een geschenk voor de toenmalige burgemeester H. de Bordes, bij diens 12½ ambtsjubileum in 1932. De Bordes vatte het op als een persoonlijk geschenk en nam de keten mee toen hij in 1939 afscheid nam. In 1953 schonk hij de keten aan de gemeente Bussum.

Kruisweg ontwierp niet alleen gebouwen, maar ook de ambtsketen van de burgemeester van Bussum

Samen met zijn compagnon Van der Goot heeft Kruisweg een groot aantal gebouwen in Bussum ontworpen, die ook nu nog mede het beeld van Bussum bepalen. Behalve de hierboven genoemde Openbare Bibliotheek van Naarden-Bussum aan de Generaal de la Reijlaan (nu apotheek Koning en Mooij), ook de kerk van de Nederlandse Protestantse Bond aan de Iepenlaan (nu de Majellakapel); de kerk van de Doopsgezinde gemeente aan de Wladimirlaan (nog steeds als zodanig in gebruik) en de voormalige Huishoudschool aan de Huizerweg (nu het Heart House). Het eerder genoemde

gebouw Concordia is in 1930 in vlammen opgegaan (en weer herbouwd door architect J.C.O. Camman) en de karakteristieke

■ C.J. Kruisweg.

Gooische HBS heeft plaats moeten maken voor de fantasieloze nieuwbouw van het Goois Lyceum. Maar Kruisweg bouwde ook voor de particuliere markt. Hij

hanteerde daarbij als kind van zijn tijd verschillende stijlen die aan het begin van de vorige eeuw in zwang waren.

Een kleine excursie U kunt gemakkelijk kennis maken met enkele hoogtepunten uit het oeuvre van Kruisweg door vanaf de spoorwegovergang aan de Generaal de la Reijlaan de Nieuwe 's Gravelandseweg af te lopen of te fietsen. Aan uw linkerhand vindt u op nr. 9 de villa Oud Holland uit 1903, aangewezen als rijksmonument. Even verderop vindt u aan de rechterkant op nr. 40, op de kruising met de Middenlaan, een villa uit 1917, waar generaal Van Heutz van 1919 tot 1922 woonde. Bij de splitsing met de Nieuwe Hilversumseweg gaat u rechtdoor en ziet u villa Amstelwijck uit 1908. Meteen daarnaast Sarah's Cottage

■ Sarah's Cottage.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Een carambooltje maken

Elke donderdag- en zaterdagmiddag zijn ze te vinden bij het biljart in de theezaal van het Naardense bejaarden centrum De Veste: de dames Van de Wende-Gerritsen, Scholtens en Kruiswijk (links). En nu – we spreken 1980 – hebben zij een biljartclub opgericht. Initiatiefneemster mev. Van de Wende heeft biljarten altijd een leuke en fascinerende sport gevonden: "Vroeger ging ik altijd met mijn vader mee en dan mocht ik de punten schrijven." De heer Hilhorst heeft zich intussen bij de dames aangesloten.

FOTO: JACQUES STEVENS (GOOIENVECHTHISTORISCH.NL)

■ De Majellakapel.

uit 1903. Het huis is genoemd naar de vrouw van de opdrachtgever, kunstschilder Johan Bernard de Hoog. Sla rechtsaf de Beerensteinerlaan in, dan ziet u voorbij de Kom van Biegel en het Vituscollege aan de linkerkant villa Beerenstein, een rijksmonument uit 1908, oorspronkelijk gebouwd als hotel-pension.

Kruisweg overleed in 1952, 84 jaar oud. Hij werd net als zijn collega J.F. Everts begraven op de Algemene Begraafplaats van Bussum.

Nol Verhagen

Bronnen:

archief Bussumse Historische Kring; Bussumsche Courant; gemeentearchief Bussum; Paul Schneiders, Onvergetelijke Bussumers